

ЗАКОН О СЛОБОДНОМ ПРИСТУПУ ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА

(*"Сл. гласник РС", бр. 120/2004, 54/2007, 104/2009, 36/2010 и 105/2021*)

І ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1

Овим законом уређују се права на приступ информацијама од јавног значаја којима располажу органи јавне власти, ради остварења и заштите интереса јавности да зна и остварења слободног демократског поретка и отвореног друштва.

Ради остваривања права на приступ информацијама од јавног значаја којима располажу органи јавне власти, овим законом установљава се Повереник за информације од јавног значаја (у даљем тексту: Повереник), као самосталан државни орган, независан у вршењу своје надлежности.

У сврху омогућавања остварења интереса јавности да зна, сви органи јавне власти треба да јавно објављују и тиме јавности учине доступним све информације о свом раду које се, у складу са одредбама овог закона, сматрају информацијама од јавног значаја.

Сви појмови који су у овом закону употребљени у граматичком мушком роду подразумевају природни мушки и женски род лица на која се односе.

Информација од јавног значаја

Члан 2

Информација од јавног значаја, у смислу овог закона, јесте информација којом располаже орган јавне власти, настала у раду или у вези са радом органа јавне власти, садржана у одређеном документу, а односи се на све оно о чему јавност има оправдан интерес да зна.

Да би се нека информација сматрала информацијом од јавног значаја није битно да ли је извор информације орган јавне власти или које друго, лице, није битан носач информација (папир, трака, филм, електронски медији и сл.) на коме се налази документ који садржи информацију, датум настанка информације, начин сазнавања информације, нити су битна друга слична својства информације.

Орган јавне власти

Члан 3

Орган јавне власти (у даљем тексту: орган власти) у смислу овог закона јесте:

- 1) орган Републике Србије;
- 2) орган аутономне покрајине;
- 3) орган општине, града, градске општине и града Београда;
- 4) јавно предузеће, установа, организација и друго правно лице, које је основано прописом или одлуком органа из тач. 1) до 3) овог става;
- 5) привредно друштво чији је оснивач или члан Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, односно један или више органа власти из тач. 1) до 4) овог става са 50% или више акција или удела у збиру односно са више од половине чланова органа управљања;
- 6) привредно друштво чији је оснивач или члан један или више органа власти из тач. 1) до 5) овог става са 50% или више акција или удела у збиру;
- 7) правно лице чији је оснивач привредно друштво из тач. 5) или 6) овог става;
- 8) правно лице или предузетник који обавља делатности од општег интереса, у смислу закона којим се уређује положај јавних предузећа, у односу на информације које су у вези са обављањем тих делатности;
- 9) правно или физичко лице које има јавна овлашћења, у односу на информације које су у вези са вршењем тих овлашћења;
- 10) правно лице које је у години на коју се односе тражене информације остварило више од 50% прихода од једног или више органа власти из тач. 1) до 7) овог става, у односу на информације које су у вези са активношћу која се финансира тим приходима, изузев цркве и верске заједнице.

Законске претпоставке о оправданом интересу

Члан 4

Сматра се да оправдани интерес јавности да зна, из члана 2. овог закона, постоји увек када се ради о информацијама којима располаже орган власти које се односе на угрожавање, односно заштиту здравља становништва и животне средине, а ако се ради о другим информацијама којима располаже орган власти, сматра се да оправдани интерес јавности да зна, из члана 2. овог закона постоји, осим ако орган власти докаже супротно.

Садржина права на приступ информацијама од јавног значаја

Члан 5

Свако има право да му буде саопштено да ли орган власти поседује одређену информацију од јавног значаја, односно да ли му је она иначе доступна.

Свако има право да му се информација од јавног значаја учини доступном тако што ће му се омогућити увид у документ који садржи информацију од јавног значаја, право на копију тог документа, као и право да му се, на захтев, копија документа упути поштом, факсом, електронском поштом или на други начин.

Начело једнакости

Члан 6

Права из овог закона припадају свима под једнаким условима, без обзира на држављанство, пребивалиште, боравиште, односно седиште, или лично својство као што је раса, вероисповест, национална и етничка припадност, пол и слично.

Забрана дискриминације новинара и јавних гласила

Члан 7

Орган власти не сме стављати у бољи положај ниједног новинара или јавно гласило, када је више њих упутило захтев, тако што ће само њему или њему пре него другим новинарима или јавним гласилима омогућити остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја.

Ограничења права

Члан 8

Права из овог закона могу се изузетно подврћи ограничењима прописаним овим законом ако је то неопходно у демократском друштву ради заштите од озбиљне повреде претежнијег интереса заснованог на уставу или закону.

Ниједна одредба овог закона не сме се тумачити на начин који би довео до укидања неког права које овај закон признаје или до његовог ограничења у већој мери од оне која је прописана у ставу 1. овог члана.

II ИСКЉУЧЕЊЕ И ОГРАНИЧЕЊЕ СЛОБОДНОГ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА

Живот, здравље, лична безбедност, правосуђе, одбрана земље, национална и јавна безбедност, економска добробит земље, тајна, интелектуална и индустријска својина, уметничка, културна и природна добра и животна средина

Члан 9

Орган власти може тражиоцу ускратити приступ информацијама од јавног значаја, ако би тиме:

- 1) угрозио живот, здравље, безбедност или које друго важно добро неког лица;
- 2) угрозио, омео или отежао спречавање или откривање кривичног дела, оптужење за кривично дело, вођење предистражног поступка, вођење судског поступка, извршење пресуде или спровођење казне, вођење поступака у смислу закона којим је уређена заштита конкуренције, или који други правно уређени поступак, или фер поступање и правично суђење, до окончања поступка;
- 3) озбиљно угрозио одбрану земље, националну или јавну безбедност, међународне односе или прекршио правила међународног арбитражног права;
- 4) битно умањио способност државе да управља економским процесима у земљи, или битно отежао остварење оправданих економских интереса Републике Србије или угрозио или би могао угрозити спровођење монетарне, девизне или фискалне политике, финансијску стабилност, управљање девизним резервама, надзор над финансијским институцијама или издавање новчаница и кованог новаца;
- 5) учинио доступним информацију или документ за који је прописима или службеним актом заснованим на закону одређено да се чува као тајни податак или представља пословну или професионалну тајну, или податак добијен у поступку заступања за чије објављивање заступани није дао одобрење, у складу са законом којим се уређује рад правобранилаштва, а због чијег би одавања могле наступити тешке правне или друге последице по интересе заштићене законом који претежу над правом јавности да зна;
- 6) повредио право интелектуалне или индустријске својине, угрозио заштиту уметничких, културних и природних добара;
- 7) угрозио животну средину или ретке биљне и животињске врсте.

Информација од јавног значаја у поседу органа власти која је већ доступна јавности

Члан 10

Орган власти не мора тражиоцу омогућити остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја, ако се ради о информацији која је већ објављена и јавно доступна.

У случају из става 1. овог члана, орган власти ће у одговору на захтев означити носач информације (број службеног гласила, назив публикације и сл.), где је и када тражена информација објављена, осим ако је то општепознато.

Оспоравање објављене информације од стране органа власти

Члан 11

Ако орган власти оспори истинитост или потпуност информације од јавног значаја која је објављена, саопштиће истиниту и потпуну информацију, односно омогућиће увид у

документ који садржи истиниту и потпуну информацију, осим у случајевима из чл. 9. и 14. овог закона.

Раздвајање информација

Члан 12

Ако тражена информација од јавног значаја може да се издвоји од осталих информација у документу којима орган власти није дужан тражиоцу да омогући приступ, орган власти ће тражиоцу омогућити приступ делу документа који садржи само издвојену информацију, и обавестиће га да остала садржина документа није доступна, у складу са законом.

Члан 13

(Брисано)

Приватност и друга права личности

Члан 14

Орган власти може тражиоцу ограничити остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја ако би тиме повредио право на приватност, право на заштиту података о личности, право на углед или које друго право лица на које се тражена информација лично односи, осим:

- 1) ако је лице на то пристало;
- 2) ако се ради о личности, појави или догађају од интереса за јавност, а нарочито ако се ради о јавном функционеру у смислу закона којим се уређује спречавање сукоба интереса при обављању јавних функција и ако је информација везана за вршење његове јавне функције;
- 3) ако се ради о лицу које је својим понашањем дало повода за тражење информације.

Информације од јавног значаја из документа који садржи податке о личности могу бити учињене доступним тражиоцу на начин којим се обезбеђује да се право јавности да зна и право на заштиту података о личности могу остварити заједно, у мери прописаној законом којим се уређује заштита података о личности и овим законом.

III ПОСТУПАК ПРЕД ОРГАНОМ ВЛАСТИ

Захтев за обавештење, увид, издавање копије и упућивање

Члан 15

Тражилац подноси писмени захтев органу власти за остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја (у даљем тексту: захтев).

Захтев мора садржати назив органа власти, име, презиме, односно назив и адресу тражиоца, као и што прецизнији опис информације која се тражи.

Захтев може садржати и друге податке који олакшавају проналажење тражене информације.

Тражилац не мора навести разлоге за захтев.

Ако захтев не садржи податке из става 2. овог члана, односно ако захтев није уредан, овлашћено лице органа власти дужно је да, најкасније у року од осам дана од дана пријема захтева, без надокнаде, поучи тражиоца како да те недостатке отклони, односно да достави тражиоцу упутство о допуни.

Ако тражилац не отклони недостатке у року који му одреди орган власти, а који не може бити краћи од осам ни дужи од 15 дана од дана пријема упутства о допуни, а недостаци су такви да се по захтеву не може поступати, орган власти донеће решење о одбацивању захтева као неуредног.

Приступ информацијама орган власти дужан је да омогући и на основу усменог захтева тражиоца који се саопштава у записник, при чему се такав захтев уноси у посебну евиденцију и примењују се рокови као да је захтев поднет писмено.

Орган власти може прописати образац за подношење захтева, али мора размотрити и захтев који није сачињен на том обрасцу.

Поступање по захтеву

Члан 16

Орган власти је дужан да без одлагања, а најкасније у року од 15 дана од дана пријема захтева, односно уређеног захтева, тражиоца обавести о поседовању информације, стави му на увид документ који садржи потпуну и тачну тражену информацију, односно изда му или упуту копију тог документа. Копија документа је упућена тражиоцу даном напуштања писарнице органа власти од кога је информација тражена односно даном упућивања електронске поште.

Ако се захтев односи на информацију за коју се, на основу података који су наведени у захтеву, може претпоставити да је од значаја за заштиту живота или слободе неког лица, односно за угрожавање или заштиту здравља становништва или животне средине, орган власти мора да обавести тражиоца о поседовању те информације, да му стави на увид документ који садржи потпуну и тачну тражену информацију, односно да му изда копију тог документа најкасније у року од 48 сати од пријема захтева.

Ако орган власти утврди да се захтев односи на информације које су садржане у великом броју докумената, услед чега би поступање органа у року из става 1. овог члана било отежано, може, у року од седам дана од дана пријема уредног захтева, обавестити тражиоца

о томе и понудити му да захтев прецизира или да оствари увид у документе пре него што одреди које су му копије докумената потребне.

Ако орган власти није у могућности, из оправданих разлога, да у року из става 1. овог члана обавести тражиоца о поседовању информације, да му стави на увид документ који садржи тражену информацију, да му изда, односно упути копију тог документа, дужан је да, најкасније у року од седам дана од дана пријема уредног захтева, тражиоцу достави обавештење о разлозима због којих није у могућности да по захтеву поступи у року из става 1. овог члана и одреди накнадни рок, који не може бити дужи од 40 дана од дана пријема уредног захтева, у којем ће поступити по захтеву.

Ако се захтев односи на увид, односно добијање копије документа који садржи информацију која представља тајни податак одређен од стране другог органа власти, орган власти ће у року од осам дана од дана пријема, захтев доставити органу власти који је одредио тајност податка на поступање по захтеву и о томе обавестити подносиоца захтева. Рок из овог члана за поступање по захтеву од стране органа власти који је одредио тајност податка почиње да тече од дана достављања.

Ако се захтев односи на информацију која представља тајни податак чију тајност је одредио орган власти који одлучује о захтеву и ако орган власти утврди да су престали разлози због којих је податак одређен као тајни, донеће одлуку о престанку тајности податка, у складу са законом којим је уређено одређивање и заштита тајних података, и подносиоцу захтева омогућити приступ траженој информацији.

Орган власти ће заједно са обавештењем о томе да ће тражиоцу ставити на увид документ који садржи тражену информацију, односно издати му копију тог документа, саопштити тражиоцу време, место и начин на који ће му информација бити стављена на увид, износ нужних трошкова израде копије документа, а у случају да не располаже техничким средствима за израду копије, упознаће тражиоца са могућношћу да употребом своје опреме изради копију.

Увид у документ који садржи тражену информацију врши се у службеним просторијама органа власти.

Тражилац може из оправданих разлога тражити да увид у документ који садржи тражену информацију изврши у друго време од времена које му је одредио орган од кога је информација тражена.

Лицу које није у стању да без пратиоца изврши увид у документ који садржи тражену информацију, омогућиће се да то учини уз помоћ пратиоца.

Ако удовољи захтеву, орган власти неће издати посебно решење, него ће о томе сачинити службену белешку.

Ако орган власти одбије да у целини или делимично обавести тражиоца о поседовању информације, да му стави на увид документ који садржи тражену информацију, да му изда,

односно упуту копију тог документа, дужан је да без одлагања, а најкасније у року од 15 дана од пријема захтева, донесе решење о одбијању захтева и да то решење писмено образложи, као и да у решењу упуту тражиоца на правна средства која може изјавити против таквог решења.

Ако се захтев односи на информацију која представља тајни податак чију тајност је одредио орган власти који одлучује о захтеву, или информација представља пословну или професионалну тајну, у образложењу решења из става 12. овог члана наводе се и разлози за одређивање тајности и разлози због којих податак и даље треба да се чува као тајни, односно разлози због којих је податак одређен као пословна или професионална тајна.

Од обавеза поступања у складу са одредбама овог члана ослобођено је правно лице из члана 3. тачка 10) овог закона које је све информације које се односе на активности финансиране средствима органа власти из члана 3. тач. 1) до 7) овог закона доставило органу који је финансирао те активности или органу власти надлежном за контролу тог финансирања.

Накнада

Члан 17

Увид у документ који садржи тражену информацију је бесплатан.

Копија документа који садржи тражену информацију издаје се уз обавезу тражиоца да плати накнаду нужних трошкова израде те копије, а у случају упућивања и трошкове упућивања.

Влада прописује трошковник на основу кога орган обрачунава трошкове из претходног става.

Од обавезе плаћања накнаде из става 2. овог члана ослобођени су новинари, када копију документа захтевају ради обављања свог позива, удружења за заштиту људских права, када копију документа захтевају ради остваривања циљева удружења и сва лица када се тражена информација односи на угрожавање, односно заштиту здравља становништва и животне средине, осим у случајевима из члана 10. став 1. овог закона.

Повереник прати праксу наплаћивања накнаде и ослобађања од накнаде и упућује препоруке органима власти ради уједначавања те праксе.

Стављање на увид и израда копије

Члан 18

Увид у документ који садржи тражену информацију врши се употребом опреме којом располаже орган власти, осим када тражилац захтева да увид изврши употребом сопствене опреме.

Орган власти издаје копију документа (фотокопију, аудио копију, видео копију, дигиталну копију и сл.) који садржи тражену информацију у облику у којем се информација налази, а када је то могуће, у облику у коме је тражена.

Ако орган власти не располаже техничким могућностима за израду копије документа у смислу става 2. овог члана, израдиће копију документа у другом облику.

Ако орган власти располаже документом који садржи тражену информацију на језику на којем је поднет захтев, дужан је да тражиоцу стави на увид документ и изради копију на језику на којем је поднет захтев.

Прослеђивање захтева Поверенику

Члан 19

Када орган власти не поседује документ који садржи тражену информацију, проследиће захтев Поверенику и обавестиће Повереника и тражиоца о томе у чијем се поседу, по његовом знању, документ налази.

Поступање Повереника по прослеђеном захтеву

Члан 20

По пријему захтева Повереник проверава да ли се документ који садржи тражену информацију на коју се захтев односи налази у поседу органа власти који му је проследио захтев.

Ако утврди да се документ из става 1. овог члана не налази у поседу органа власти који му је проследио захтев тражиоца, Повереник ће доставити захтев органу власти који тај документ поседује, осим ако је тражилац одредио другачије, и о томе ће обавестити тражиоца или ће тражиоца упутити на орган власти у чијем поседу се налази тражена информација.

Начин поступања из става 2. овог члана, одредиће Повереник у зависности од тога на који ће се начин ефикасније остварити права на приступ информацијама од јавног значаја.

Ако Повереник достави захтев органу власти из става 2. овог члана, рок предвиђен чланом 16. овог закона почиње да тече од дана достављања.

Остале одредбе поступка

Члан 21

На поступак пред органом власти примењују се одредбе закона којим се уређује општи управни поступак, а које се односе на решавање првостепеног органа, осим ако је овим законом другачије одређено.

IV ПОСТУПАК ПРЕД ПОВЕРЕНИКОМ

Право на жалбу

Члан 22

Тражилац може изјавити жалбу Поверенику, ако:

- 1) орган власти одбаци или одбије захтев тражиоца, у року од 15 дана од дана када му је достављено решење или други акт;
- 2) орган власти, супротно члану 16. ст. 1. до 3. овог закона, не одговори у прописаном року на захтев тражиоца;
- 3) орган власти, супротно члану 17. став 2. овог закона, услови издавање копије документа који садржи тражену информацију уплатом накнаде која превазилази износ нужних трошкова израде те копије;
- 4) орган власти не стави на увид документ који садржи тражену информацију на начин предвиђен чланом 18. став 1. овог закона;
- 5) орган власти не стави на увид документ који садржи тражену информацију, односно не изда копију тог документа на начин предвиђен чланом 18. став 4. овог закона или
- 6) орган власти на други начин отежава или онемогућава тражиоцу остваривање права на слободан приступ информацијама од јавног значаја, супротно одредбама овог закона.

Против решења Повереника којим се одлучује о захтеву који је поднет Поверенику као органу власти, не може се изјавити жалба.

Против решења Народне скупштине, председника Републике, Владе Републике Србије, Врховног касационог суда, Уставног суда, Народне банке Србије и Републичког јавног тужиоца не може се изјавити жалба.

Против решења из ст. 2. и 3. овог члана може се покренути управни спор, у складу са законом.

О покретању управног спора против решења из става 3. овог члана суд по службеној дужности обавештава Повереника.

Решавање Повереника по жалби

Члан 23

На поступак пред Повереником примењују се одредбе закона којим се уређује општи управни поступак, а које се односе на решавање другостепеног органа по жалби, осим ако је овим законом другачије одређено.

Члан 24

Повереник доноси решење без одлагања, а најкасније у року од 60 дана од дана пријема жалбе, пошто омогући органу власти да се писмено изјасни, а по потреби и тражиоцу.

Изузетно од става 1. овог члана, по жалби због непоступања органа власти у складу са чланом 16. став 2. овог закона, Повереник доноси решење у року од 30 дана од дана пријема жалбе.

Повереник одбацује жалбу која је недопуштена, неблагоприятна и изјављена од стране неовлашћеног лица.

Орган власти доказује да је поступао у складу са својим обавезама предвиђеним овим законом.

Када утврди да је жалба основана, Повереник ће решењем наложити органу власти да тражиоцу омогући слободан приступ информацијама од јавног значаја.

Када поводом жалбе због непоступања по захтеву (ћутање управе) утврди да је жалба основана, Повереник ће решењем наложити органу власти да у одређеном року поступи по захтеву.

Ако у поступку по жалби против решења о одбијању захтева који се односи на тајни податак из члана 9. тачка 5. овог закона Повереник утврди да су престали разлози због којих је податак одређен као тајни, односно да податак није одређен као тајни у складу са законом којим је уређено одређивање и заштита тајних података, донеће решење којим се жалба усваја, а органу власти налаже да опозове тајност траженог податка и подносиоцу захтева омогући приступ том податку.

У поступку по жалби из става 7. овог члана, Повереник је дужан да изврши увид у списе предмета на који се жалба односи ради потпуног утврђивања чињеничног стања неопходног за решавање по жалби.

Ако орган власти, након изјављене жалбе због непоступања по захтеву, а пре доношења одлуке по жалби, тражиоцу омогући приступ информацијама или по захтеву на други начин поступи, Повереник ће донети решење и обуставити поступак по жалби. Поступак по жалби се обуставља и када тражилац одустане од жалбе.

У случају доношења решења из става 6. овог члана због непоступања по захтеву, Повереник, у складу са законом који регулише прекршајни поступак, издаје прекршајни налог због прекршаја из члана 47. овог закона.

Одлучивање Повереника у вези са мерама за унапређење јавности рада

Члан 25

Повереник може по пријави или по службеној дужности да донесе решење којим утврђује да орган власти, осим органа из члана 22. став 2. овог закона, није извршио своје обавезе предвиђене овим законом и да му наложи мере за њихово извршење, пошто претходно омогући органу власти да се писмено изјасни.

Пријава из става 1. овог члана не може се поднети у случајевима када је овим законом предвиђено право на жалбу.

Утврђивање чињеничног стања од стране Повереника

Члан 26

Органи власти су дужни да Поверенику, на његов захтев и у року који он одреди, а који не може бити дужи од 15 дана, доставе све податке неопходне за утврђивање чињеничног стања од значаја за доношење решења из чл. 24. и 25. овог закона, као и за одлучивање о подношењу захтева за покретање прекршајних поступака који су у вези са тим решењима.

Поверенику ће, ради утврђивања чињеничног стања из става 1. овог члана, бити омогућен приступ сваком носачу информације на који се овај закон примењује.

Орган надлежан за вођење евиденција о пребивалишту и боравишту грађана и јединственом матичном броју грађана дужан је да Поверенику, на његов захтев, достави податке из тих евиденција који су неопходни за изрицање прекршајног налога и подношење захтева за покретање прекршајног поступка.

Правни лек против решења Повереника

Члан 27

Против решења Повереника може се покренути управни спор.

Управни спор поводом остваривања права на слободан приступ информацијама од јавног значаја је хитан.

Обавезност и извршење решења Повереника

Члан 28

Решења Повереника су обавезујућа, коначна и извршна.

Управно извршење решења Повереника спроводи Повереник принудом (принудном мером, односно новчаном казном), у складу са законом којим се уређује општи управни поступак, осим ако је овим законом другачије одређено.

У поступку управног извршења решења Повереника не може се изјавити жалба која се односи на извршење.

Ако Повереник не може спровести своје решење на начин из става 2. овог члана, Влада му на његов захтев пружа помоћ у поступку управног извршења тог решења - применом мера из своје надлежности, односно обезбеђивањем извршења решења Повереника непосредном принудом.

Члан 28а

Повереник ће принудити извршеника - орган власти да испуни обавезе из решења Повереника посредном принудом, изрицањем новчаних казни.

Новчана казна се изриче решењем.

Новчана казна се изриче у распону од 20.000 до 100.000 динара и може бити изречена више пута.

Изречену новчану казну извршава суд у складу са законом којим се регулише извршење и обезбеђење.

Изречене новчане казне представљају приход буџета Републике Србије.

Члан 28б

Повереник је овлашћен да поднесе захтев за покретање прекршајног поступка за прекршаје предвиђене овим законом, када у поступку по жалби оцени да постоји прекршај.

Тражилац информације не може да поднесе захтев за покретање прекршајног поступка против органа власти пре окончања поступка по жалби пред Повереником, односно пре окончања управног спора ако жалба Поверенику није допуштена.

У случају из става 2. овог члана, тражилац информације је дужан да се претходно обрати Поверенику захтевом да Повереник поднесе захтев за покретање прекршајног поступка, односно управној инспекцији, ако је вођен управни спор.

Ако Повереник, односно управна инспекција у року од осам дана не одговори тражиоцу информације на захтев из става 3. овог члана или му одговори да нема основа за подношење захтева за покретање прекршајног поступка, тражилац информације је овлашћен да сам поднесе захтев за покретање прекршајног поступка.

Ако Повереник, односно управна инспекција поднесе захтев за покретање прекршајног поступка, на захтев тражиоца информације или на сопствену иницијативу, дужан је да о евентуалном одустајању од тог захтева обавести тражиоца информације, у року од осам дана од дана одустајања од захтева, да би тражилац информације могао да настави поступак.

V ИЗБОР, ПОЛОЖАЈ И НАДЛЕЖНОСТ ПОВЕРЕНИКА

Седиште Повереника

Члан 29

Седиште Повереника је у Београду.

Повереник може образовати канцеларије и ван свог седишта.

Актом о организацији и систематизацији послова стручне службе Повереника уређује се обављање послова у канцеларијама.

Избор

Члан 30

Народна скупштина бира Повереника већином гласова свих народних посланика, на предлог одбора надлежног за државну управу (у даљем тексту: Одбор).

Повереник се бира на време од осам година, без могућности поновног избора на ову дужност.

Председник Народне скупштине расписује јавни позив свим заинтересованим лицима да се пријаве за кандидата за Повереника (у даљем тексту: Јавни позив).

Јавни позив се, истог дана, објављује на веб презентацији Народне скупштине и у најмање једном дневном листу који се дистрибуира на целој територији Републике Србије, најкасније 180 дана пре истека мандата претходног Повереника, односно најкасније 30 дана по доношењу одлуке о престанку дужности Повереника у смислу члана 31. овог закона.

Пријава на Јавни позив доставља се у писменом облику и мора да садржи лично име, адресу пребивалишта, број телефона за контакт, адресу за пријем електронске поште и потпис заинтересованог лица, а уз пријаву се достављају биографија и докази о испуњености прописаних услова за избор за Повереника.

Рок за пријављивање на Јавни позив траје 30 дана од дана објављивања Јавног позива.

У року од 15 дана од истека рока за пријављивање на Јавни позив, Одбор утврђује и на веб презентацији Народне скупштине објављује списак пријављених лица који испуњавају услове за избор за Повереника, са њиховим биографијама.

У року из става 7. овог члана, Одбор доставља позив посланичким групама у Народној скупштини да са списка пријављених лица који испуњавају услове за избор за Повереника предложе кандидата за Повереника.

Кандидата за Повереника Одбору има право да предложи свака посланичка група у Народној скупштини.

Посланичка група може да предложи кандидата за Повереника тек по истеку 15 дана од дана објављивања списка пријављених лица који испуњавају услове за избор за Повереника.

Више посланичких група могу да предложе заједничког кандидата за Повереника.

Пре утврђивања предлога за избор Повереника, Одбор са кандидатима које су предложиле посланичке групе обавља јавни разговор на којем се кандидатима омогућује да изнесу своје ставове о улози и начину остваривања дужности Повереника.

Предлог за избор Повереника утврђује се већином гласова од укупног броја чланова Одбора.

Образложени предлог за избор Повереника Одбор подноси Народној скупштини најкасније 60 дана пре истека мандата претходног Повереника, односно у року од 90 дана од дана доношења одлуке о разрешењу, односно о утврђивању дана престанка дужности Повереника.

За Повереника се бира лице с признатим угледом и стручношћу у области заштите и унапређења људских права.

Повереник може бити лице које испуњава услове за рад у државним органима, које је завршило правни факултет и има најмање десет година радног искуства.

Повереник не може да обавља другу јавну функцију или професионалну делатност, као и другу дужност или посао који би могао утицати на његову самосталност и независност.

Повереник не може бити члан политичке странке.

Ако предложени кандидат за Повереника не добије потребну већину гласова свих народних посланика, нови поступак избора се покреће у року од 15 дана од дана када Народна скупштина није изабрала Повереника.

Престанак мандата

Члан 31

Поверенику дужност престаје:

- 1) истеком мандата;
- 2) смрћу;
- 3) на лични захтев;

- 4) губитком држављанства;
- 5) ако му правноснажном судском одлуком буде ограничена пословна способност;
- 6) ако правноснажно буде осуђен на казну затвора у трајању од најмање шест месеци;
- 7) разрешењем.

Поверенику који у току мандата испуни услове за старосну пензију у складу са законом, дужност престаје истеком мандата.

У случају престанка дужности Повереника из разлога наведених у ставу 1. тач. 2) до б) овог члана, Народна скупштина, без расправе, већином гласова свих народних посланика, доноси одлуку којом утврђује дан престанка дужности Повереника.

Повереник се разрешава:

- 1) ако нестручно или несавесно обавља своју дужност;
- 2) ако буде изабран, постављен или именован на другу јавну функцију;
- 3) ако започне обављање дужности, радње или професионалне делатности без сагласности државног органа надлежног за одлучивање о сукобу интереса при вршењу јавних функција;
- 4) ако постане члан политичке странке.

Поступак за разрешење Повереника покреће се на образложени предлог једне трећине народних посланика.

Одбор утврђује да ли постоје разлози за разрешење. Ако утврди да нема разлога за разрешење, Одбор о томе обавештава Народну скупштину. Ако утврди да има разлога за разрешење, Одбор подноси предлог одлуке о разрешењу Народној скупштини.

Повереник има право да се на седници Одбора и Народне скупштине, на којој се разматра предлог за његово разрешење, обрати народним посланицима.

Положај Повереника

Члан 32

Повереник је самосталан и независан у вршењу своје надлежности.

У вршењу своје надлежности Повереник неће тражити, нити примати налоге и упутства од државних органа и других лица.

Повереник има право на плату једнаку плати судије Врховног касационог суда, као и друга права по основу рада, у складу са законом, и право на накнаду трошкова насталих у вези са вршењем своје надлежности.

Повереник се не може позвати на одговорност за мишљење које је изнео или предлог који је дао у вршењу своје надлежности, а у поступку покренутом због кривичног дела учињеног у вршењу своје надлежности не може бити притворен без одобрења Народне скупштине.

Заменик Повереника

Члан 33

Повереник има заменика за слободан приступ информацијама од јавног значаја, кога бира Народна скупштина, већином гласова свих народних посланика, на предлог Повереника.

За заменика Повереника може бити изабрано лице које испуњава услове прописане овим законом за избор Повереника.

Заменик Повереника бира се за време од осам година, без могућности поновног избора на ову дужност.

Заменик Повереника обавља дужности Повереника у случају његовог одсуства или спречености, као и у случају престанка дужности из разлога наведених у члану 31. овог закона.

Заменику Повереника престаје дужност на начин предвиђен за престанак дужности Повереника.

Поступак за разрешење заменика Повереника покреће се и на иницијативу Повереника.

Заменик Повереника има право на плату у висини од 90% од плате Повереника.

Стручна служба Повереника

Члан 34

Повереник има стручну службу која му помаже у вршењу његових надлежности.

Повереник доноси општи акт о организацији и систематизацији послова стручне службе у складу са буџетским средствима опредељеним за његов рад.

О доношењу општег акта из става 2. овог члана Повереник обавештава Народну скупштину, у року од 15 дана од дана његовог доношења.

Повереник самостално одлучује, у складу са законом, о пријему лица у радни однос у стручну службу, руковођен потребом професионалног и делотворног вршења своје надлежности.

На права и дужности запослених у стручној служби Повереника примењују се прописи који уређују права и дужности државних службеника и намештеника.

Средства за рад Повереника и стручне службе обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Надлежност Повереника

Члан 35

Повереник:

- 1) прати поштовање обавеза органа власти утврђених овим законом и извештава јавност и Народну скупштину о томе;
- 2) даје иницијативу за доношење или измене прописа ради спровођења и унапређења права на приступ информацијама од јавног значаја;
- 3) предлаже органима власти предузимање мера у циљу унапређивања њиховог рада уређеног овим законом;
- 4) предузима мере потребне за обуку запослених у органима власти и упознавање запослених са њиховим обавезама у вези са правима на приступ информацијама од јавног значаја, ради делотворне примене овог закона;
- 5) решава по жалби против решења органа власти којима су повређена права уређена овим законом;
- 6) обавештава јавност о садржини овог закона, као и о правима уређеним овим законом;
- ба) даје мишљење на нацрте закона и предлоге других прописа, као и докумената јавних политика, ако се њима уређују питања која су од значаја за остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја;
- 7) обавља и друге послове одређене овим законом и другим законима.

Повереник може да покрене поступак за оцену уставности и законитости закона и других општих аката којима се уређују питања од значаја за остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја.

Извештаји

Члан 36

У року од три месеца од окончања фискалне године, Повереник подноси Народној скупштини годишњи извештај о радњама предузетим од стране органа власти у примени овог закона, као и о својим радњама и издацима.

Поред извештаја из става 1. овог члана, Повереник подноси Народној скупштини и друге извештаје, када оцени да је то потребно.

VI МЕРЕ ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ ЈАВНОСТИ РАДА ОРГАНА ВЛАСТИ

Приручник за остваривање права

Члан 37

Повереник, без одлагања, на српском језику и на језицима који су, у складу са законом, одређени као језици у службеној употреби издаје и ажурира приручник са практичним упутствима за делотворно остваривање права уређених овим законом.

У приручнику из става 1. овог члана мора се нарочито навести садржина и обим права на приступ информацијама од јавног значаја као и начини на који се ова права могу остварити.

Обавеза је Повереника да, путем штампе, електронских медија, интернета, јавних трибина и на друге начине, упозна јавност са садржином приручника из става 1. овог члана.

Овлашћено лице органа власти

Члан 38

Руководилац органа власти може да одреди једног или више запослених (у даљем тексту: овлашћено лице) за поступање по захтеву за слободан приступ информацијама од јавног значаја.

Органи јединице локалне самоуправе односно градске општине могу да одреде заједничко овлашћено лице за поступање по захтевима упућеним тим органима. Више јавних бележника или јавних извршитеља може да одреди заједничко овлашћено лице за поступање по захтевима, из реда запослених код тих јавних бележника, односно јавних извршитеља.

Овлашћено лице:

- 1) обавештава тражиоца о поседовању информација и обезбеђује увид у документ који садржи тражену информацију, односно доставља информацију на одговарајући начин, одбија захтев решењем, пружа тражиоцима неопходну помоћ за остваривање њихових права утврђених овим законом;
- 2) предузима мере за унапређење праксе поступања са носачима информација, праксе одржавања носача информација, као и праксе њиховог чувања и обезбеђења;

3) предузима мере потребне за упознавање запослених са њиховим обавезама у вези са правима на приступ информацијама од јавног значаја, ради делотворне примене овог закона.

Сви запослени у органу власти дужни су да овлашћеном лицу пруже сву неопходну помоћ и доставе потпуне и тачне информације неопходне за поступање по захтеву.

Ако овлашћено лице из става 1. овог члана није одређено, за поступање по захтеву и предузимање мера из става 3. тач. 2) и 3) овог члана надлежан је руководилац органа власти.

Обавеза објављивања информатора

Члан 39

Орган власти из члана 3. тач. 1) до 7) овог закона израђује информатор о свом раду, који садржи нарочито:

- 1) основне податке о органу и информатору (укључујући радно време и информацију о приступачности особама са инвалидитетом објеката које користи орган);
- 2) организациону структуру (органиграм);
- 3) имена, податке за контакт и опис функција руководилаца организационих јединица;
- 4) опис правила у вези са јавношћу рада;
- 5) опис надлежности, овлашћења и обавеза;
- 6) опис поступања у оквиру надлежности, овлашћења и обавеза;
- 7) за колегијалне органе, податке о одржаним седницама и опис начина доношења одлука;
- 8) навођење прописа које орган примењује у свом раду и прописа за чије доношење је надлежан;
- 9) навођење стратегија, програма, планова и извештаја које је донео орган;
- 10) навођење аката из тач. 8) и 9) овог става који су у поступку припреме од стране органа;
- 11) списак услуга које орган пружа заинтересованим лицима;
- 12) поступак ради пружања услуга из тачке 11) овог става;
- 13) преглед података о пруженим услугама из тачке 11) овог става;

14) финансијске податке (податке о буџету, односно финансијском плану и изворима прихода);

15) податке о јавним набавкама, укључујући план јавних набавки и списак закључених уговора о набавкама добара, услуга, радова и непокретности, са вредностима закључених уговора, датумом закључења и роком трајања;

16) податке о државној помоћи (са подацима о субјектима субвенција и донација и њиховим износима);

17) податке о извршеним инспекцијама и ревизијама пословања органа;

18) податке о исплаћеним платама, зарадама и другим примањима, укључујући податке о платама органа руковођења, односно управљања и руководиоца организационих јединица;

19) податке о средствима рада и објектима које орган поседује, односно користи;

20) чување носача информација;

21) врсте информација у поседу, укључујући садржај база података и регистара којима рукује орган;

22) врсте информација којима орган власти омогућава приступ;

23) списак најчешће тражених информација од јавног значаја;

24) информације о подношењу захтева, са адресама за пријем поште и електронске поште и подацима о роковима за поступање по захтеву, праву на правно средство и лицу надлежном за поступање по захтеву.

Информатор се израђује у електронском и машински читљивом облику, а објављује се путем јединственог информационог система информатора о раду, који води и одржава Повереник, у складу са упутством Повереника из члана 40. овог закона.

Машински читљив облик је облик електронски меморисаног записа структуриран тако да га програмска апликација може лако идентификовати, препознати и из њега издвојити одређене податке, укључујући појединачне податке и њихову унутрашњу структуру.

Орган власти редовно врши проверу тачности и потпуности података објављених у информатору и, најкасније 30 дана од настанка промене, ажурира информатор вршењем одговарајућих промена.

У случају да орган власти пропусти да изради и ажурира информатор о свом раду, у складу са одредбама овог закона, Повереник је овлашћен да поднесе захтев за покретање прекршајног поступка за прекршај из члана 46. став 1. тачка б) овог закона.

Упутство за израду и објављивање информатора

Члан 40

Повереник издаје упутство по којем се израђује и објављује информатор из члана 39. овог закона и пружа савете, на захтев органа власти, у циљу правилног, потпуног и благовременог испуњења обавезе објављивања информатора.

Одржавање носача информације

Члан 41

Орган власти ће одржавати носаче информација тако да омогући остварење права на приступ информацијама од јавног значаја, у складу са овим законом.

Обука запослених

Члан 42

Ради делотворне примене овог закона, орган власти спроводи обуку запослених и упознавање запослених са њиховим обавезама у вези са правима уређеним овим законом.

Обука запослених из става 1. овог члана, обухватиће нарочито: садржину, обим и значај права на приступ информацијама од јавног значаја, поступак остваривања ових права, поступање са носачима информација, њихово одржавање и чување, као и врсте података које је орган власти дужан да објављује.

Подношење извештаја Поверенику

Члан 43

Орган власти, до 31. јануара текуће године, за претходну годину, подноси годишњи извештај Поверенику о радњама тог органа, предузетим у циљу примене овог закона, који садржи податке о:

- 1) броју поднетих захтева, броју потпуно или делимично усвојених захтева, као и о броју одбачених и одбијених захтева;
- 2) броју и садржини жалби против решења којима се одбацује или одбија захтев;
- 3) укупном износу наплаћених накнада за остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја;
- 4) мерама предузетим у вези са обавезом израде и ажурирања информатора;
- 5) мерама предузетим у вези са одржавањем носача информације;

б) мерама предузетим у вези са обуком запослених;

ба) руководиоцу органа власти и овлашћеном лицу;

бб) броју поднетих захтева који се односе на информације о здрављу становништва или заштити животне средине из члана 16. став 2. овог закона;

бв) броју поднетих захтева који се односе на информације о располагању јавним средствима;

бг) броју поднетих захтева који се односе на информације из надлежности тог органа власти.

Подаци из става 1. тач. 1) до 3) овог члана исказују се укупно и посебно за тражиоце у категорији: грађана, јавних гласила, удружења, политичких странака, органа власти и других тражиоца.

Повереник ближе прописује образац и начин достављања извештаја из става 1. овог члана.

У случају да орган власти пропусти да Поверенику поднесе годишњи извештај из става 1. овог члана, Повереник је овлашћен да поднесе захтев за покретање прекршајног поступка за прекршај из члана 46. став 1. тачка 9) овог закона.

VII НАКНАДА ШТЕТЕ

Члан 44

Орган власти одговара за штету насталу тиме што јавно гласило није могло да објави информацију пошто му је неоправдано ускратио или ограничио права на приступ информацијама од јавног значаја из члана 5. овог закона, односно тиме што је новинар или јавно гласило стављен у бољи положај супротно одредби члана 7. овог закона.

VIII НАДЗОР

Члан 45

Надзор над спровођењем овог закона врши министарство надлежно за послове управе.

Инспекцијски надзор над спровођењем овог закона врши министарство надлежно за послове управе преко управне инспекције.

IX КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 46

Новчаном казном од 20.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај руководилац органа власти ако орган власти:

- 1) не саопшти, односно не омогући увид у истиниту и потпуну информацију, а оспорава истинитост и потпуност објављене информације (члан 11);
- 2) одбије да прими захтев тражиоца (члан 15. став 1);
- 3) не води посебну евиденцију усмених захтева (члан 15. став 7);
- 4) не омогући Поверенику приступ носачу информације (члан 26. став 2);
- 5) не поступи по решењу Повереника (члан 28. став 1);
- 6) пропусти да изради и ажурира информатор о свом раду (члан 39);
- 7) не одржава носач информације у складу са овим законом (члан 41);
- 8) не спроводи обуку запослених и упознавање запослених са њиховим обавезама у вези са правима утврђеним овим законом (члан 42);
- 9) пропусти да поднесе годишњи извештај Поверенику о радњама тог органа, предузетим у циљу примене овог закона, са прописаним подацима (члан 43);
- 10) спречи управног инспектора у вршењу инспекцијског надзора и не изврши решење управног инспектора (члан 45. став 2).

Новчаном казном од 20.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај овлашћено лице органа власти ако:

- 1) приступ информацијама условљава доказивањем оправданог или другог интереса (члан 4);
- 2) поступи противно начелу једнакости (члан 6);
- 3) дискриминише новинара или јавно гласило (члан 7);
- 4) не означи носач информације, где је и када тражена информација објављена (члан 10. став 2);
- 5) по захтеву достави непотпуне или нетачне информације (члан 16);

6) приступ информацијама условљава уплатом трошкова у износу већем од прописаног (члан 17);

7) не изда информацију у траженом облику, а има техничких могућности за то (члан 18. ст. 2. и 3);

8) неосновано одбије да изда копију документа са информацијом на језику на којем је поднет захтев (члан 18. став 4);

9) на било који други начин, супротно одредбама овог закона, онемогућава остваривање права на слободан приступ информацијама од јавног значаја (члан 22. став 1. тачка б).

Новчаном казном од 20.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај запослени у органу власти ако овлашћеном лицу не достави информације неопходне за поступање по захтеву, односно ако му достави непотпуне или нетачне информације (члан 38. став 4).

Није одговорно за прекршај овлашћено лице које је поступало по налогу руководиоца органа власти и предузело све радње које је на основу закона, другог прописа или акта било дужно да предузме да би спречило извршење прекршаја.

Ако овлашћено лице није одређено, за прекршаје из става 2. овог члана одговоран је руководилац органа власти.

Члан 47

Новчаном казном у износу од 30.000 динара казниће се за прекршај овлашћено лице, односно руководилац органа, ако не поступи по захтеву у складу са роковима из члана 16. овог закона (ћутање управе).

Члан 48

(Брисан)

X ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 49

Органи власти именоване овлашћена лица за решавање о захтевима на слободан приступ информацијама од јавног значаја у року од 30 дана од ступања на снагу овог закона.

Народна скупштина изабраће Повереника у року од 45 дана од ступања на снагу овог закона.

Члан 50

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Самостални чланови Закона о допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја

("Сл. гласник РС", бр. 54/2007)

Члан 5[с1]

Ако исто лице поново буде бирано за Повереника или заменика Повереника пре него што му истекне мандат, њему мандат престаје по истеку седам година од првог избора и може бити бирано још једанпут.

Члан 6[с1]

Овај закон ступа на снагу даном објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Самостални чланови Закона о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја

("Сл. гласник РС", бр. 104/2009)

Члан 16

Овлашћује се Законодавни одбор Народне скупштине да утврди пречишћен текст Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Члан 17

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Самостални чланови Закона о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја

("Сл. гласник РС", бр. 105/2021)

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 30

Поступци за остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја започети пре почетка примене овог закона, окончаће се по одредбама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја ("Службени гласник РС", бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10).

Члан 31

Повереник ће у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона издати нов приручник из члана 37. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја ("Службени гласник РС", бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10) и ново упутство за израду и објављивање информатора из члана 40. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја ("Службени гласник РС", бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10), као и прописати и објавити образац извештаја из члана 26. овог закона (измењени и допуњени члан 43. Закона).

Члан 32

Органи власти који у складу са чланом 24. овог закона (измењени члан 39. Закона) имају обавезу израђивања информатора о раду, дужни су да у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона израде информаторе у складу са одредбама тог члана 24.

Годишњи извештај за 2021. годину органи власти из члана 2. овог закона (измењени члан 3. Закона) поднеће у складу са одредбама члана 43. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја ("Службени гласник РС", бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10).

Члан 33

Повереник и заменик Повереника који су изабрани у складу са Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја ("Службени гласник РС", бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10) настављају да врше дужност до истека мандата на које су изабрани.

Члан 34

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", а почиње да се примењује по истеку три месеца од дана ступања на снагу.